

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

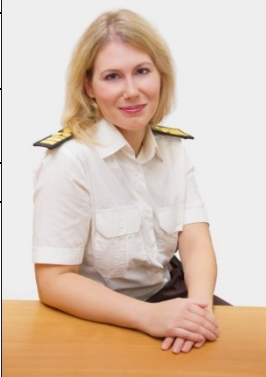
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Товарознавство

Затверджую

В.о. завідувача кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Т.Б. Семенчук

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Викладач	ТАРНОВСЬКА Ірина Віталіївна Кандидат економічних наук, доцент	
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	ТАРНОВСЬКА Ірина Віталіївна	
E-mail	irusia.tarnovska@gmail.com	
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 608 телефон: +38095-258-98-33	
Консультації	Кожна середа з 12.00год до 14.00год за <u>ZOOM</u> посиланням	
Офіційна назва освітньої програми	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова	
Курс/ Семестр викладання	4/7	
Обсяг дисципліни	4 кредитів ECTS / 120 загальна кількість годин	
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 години / 4 годин Практичні заняття – 20 годин / 4 години	
Форма контролю	Залік	
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.	
Мова викладання	Українська	
Мета вивчення дисципліни	Формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань із теоретичних питань та основ практичних навичок з товарознавства та споживчих властивостей товарів, які зумовлюють їх споживчу цінність і здатність задовольняти потреби споживача.	

Загальні компетентності	ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість
Спеціальні (фахові) компетентності	СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
Програмні результати навчання	РН12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. РН15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів. РН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

ЧИМ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Курс дає можливість познайомитись і опанувати навички з визначення основних характеристик товарів, формування асортименту товарів та асортиментної політики підприємства, що стане запорукою успіху при здійсненні підприємницької діяльності.

Вивчення даної дисципліни дасть вам можливість краще розуміти:

- Систематизацію та класифікацію товарів;
- Основні споживчі характеристики товарів;
- Оцінювання якості й кількості товарів та їх забезпечення при просуванні на ринку.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. «ТОВАРОЗНАВСТВО»

Тема 1. Теоретичні основи товарознавства

Предмет, цілі і задачі товарознавства. Термінологія. Принципи товарознавства: безпека, ефективність, сумісність, взаємозамінність, систематизація. Історія та напрямки сучасного розвитку товарознавства. Методи систематизації. Ідентифікація. Групування як метод узагальнення об'єктів.

Тема 2. Сучасна класифікація товарів та їх кодування

Методи класифікації товарів. Ознаки класифікації. Ієрархічний метод класифікації. Ступінь та глибина класифікації. Фасетний метод класифікації. Правила класифікації. Класифікатори. Структура та категорія класифікаторів. Клас, підклас, група та підгрупа товарів. Види та різновиди товарів. Поняття про асортимент видів і сортів товарів. Класифікація асортименту товарів. Товарна номенклатура. Різновиди асортиментів: груповий, видовий, марочний, розгорнутий, супутній, суміжний, раціональний, оптимальний, реальний, прогнозований. Властивості та показники асортименту. Широта та повнота асортименту.

Тема 3. Формування асортименту товарів та асортиментна політика

Товарна номенклатура – сукупність асортиментних груп товарів і товарних одиниць. Класифікаційні ознаки асортименту товарів. Промисловий (виробничий) та торговий асортимент. Підгрупи асортименту за широтою охоплення товарів – простий, складний, груповий, розвернутий, супровідний, змішаний). Види асортименту за ступенем управління споживачів (раціональний, оптимальний) та різновидності (реальний, прогнозований та навчальний). Поняття якості асортименту та найважливіші параметри його оцінки. Номенклатура показників якості асортименту товарів: широта, повнота, глибина, стійкість, оновлюваність, структура, раціональність та гармонійність. Управління асортиментом. Формування асортименту та асортиментна політика. Основні напрямки в галузі формування асортименту: розширення, скорочення, стабілізація, оновлення, удосконалення та гармонійність. Фактори формування асортименту товарів.

Тема 4. Споживчі властивості та формування показників якості товарів

Зміст якості товарів. Властивості товару прості та складні. Показники якості продукції. Поодинокі, комплексні, базові, визначальні показники якості. Оптимальне, дійсне, регламентоване та максимальне значення. Діапазонні та допустимі максимальні значення. Номенклатура споживчих властивостей та показників якості, їх основні групи: призначення, надійності, ергонометричні, естетичні, екологічні та безпечні. Методи дослідження показників якості товарів. Споживчі властивості сировини та харчових продуктів. Коротка характеристика сировини, яка використовується для виготовлення непродовольчих товарів.

Тема 5. Вхідний контроль якості та експертиза товарів

Комерційна характеристика товарів. Поодинокі екземпляри товарів та їх сукупність – товарна партія. Загальні та специфічні кількісні характеристики поодиноких екземплярів товарів та товарних партій. Контроль якості та кількості товарних партій. Методика відбору проб та зразків із товарних партій. Стадії та етапи технологічного циклу. Передтоварна, товарна стадії та стадія утилізації відходів товарів. Ідентифікація та оглядовість товарів. Система вхідного контролю товарів. Товаросупроводжуючі документи. Експертиза товарів, цілі та задачі. Види експертиз. Загальна методологія експертизи. Структура та зміст складення акту експертизи. Документальне оформлення. Значення різних незалежних структур (відділів, лабораторій, інститутів, технічних товариств і т.ін.) у проведенні експертизи товару.

Тема 6. Удосконалення технології зберігання та скорочення втрат товарів

Забезпечення якості та кількості товарів. Характеристика факторів, які формують і безпосередньо впливають на якість продукції. Характеристика факторів, які сприяють зберіганню якості товарів (упаковка, зберігання, товарна обробка, реалізація, після продажне обслуговування або споживання). Умови зберігання товарів. Режим зберігання, основні принципи розміщення товарів. Основоположні принципи зберігання товарів. Методи зберігання продовольчих та непродовольчих товарів. Терміни принадності та експлуатації товарів. Розподіл товарів за терміном принадності. Терміни експлуатації. Товарна обробка, реалізація, післяпродажне обслуговування та споживання.

Товарні втрати. Природний збиток та втрати товарів. Їх класифікація. Передреалізаційні товарні втрати, або відходи. Якісні (актовані) втрати. Міри щодо запобігання та зниження втрат. Народногосподарське значення проблеми запобігання та зниження втрат.

Тема 7. Інформаційне забезпечення та маркування товарів

Роль інформації про товар. Рівні інформаційних комунікацій від виробника до споживача товару. Види інформації про товари в залежності від способу передачі громадського призначення

та ступеня обробки інформації. Засоби товарної інформації: маркування; технічні документи; нормативні документи; довідкова, навчальна та наукова література; реклама та пропаганда. Маркування товарів – виробниче та торгове. Вимоги до маркування харчових продуктів в залежності із Законом України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини». Інформаційні знаки, їх класифікація. Знаки відповідності та знаки екологічного маркування. Товарний знак, порядок його реєстрації та використання. Технічні документи: товаросупроводжуючі та експлуатаційні.

Тема 8. Товарознавча характеристика асортименту продовольчих товарів

Сучасна класифікація асортименту продовольчих товарів. Сировинні можливості різних галузей харчової промисловості, використання нових видів сировини. Сучасна технологія виробництва та оновлення асортименту харчових продуктів. Покращення якості та розвитку асортименту за рахунок використання білкових, овочевих, плодово-ягідних компонентів, баластних речей та вітамінів. Розвиток асортименту товарів для дитячого та дієтичного харчування. Вимоги до якості, особливості зберігання та реалізації основних груп харчових продуктів.

Тема 9. Товарознавча характеристика асортименту непродовольчих товарів

Сучасна класифікація асортименту непродовольчих товарів. Основні особливості побудови класифікації текстильних, трикотажних виробів, одягу та головних уборів, товарів культурного застосування та спортивного призначення, транспортних засобів особистого використання, предметів домашньої обстановки, товарів господарського та побутового призначення, предметів санітарії, гігієни, рукоділля та біотоварів. Інноваційні технологічні процеси та оновлення асортименту непродовольчих товарів.

Тема 10. Стандартизація та сертифікація товарів

Загальні відомості про стандартизацію та сертифікацію продукції. Стандартизація товарів та види стандартів. Сертифікація товарів і систем якості.

Практичні заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

Тематика практичних занять:

Практична робота №1. Теоретичні основи товарознавства/

Практична робота №2. Сучасна класифікація товарів та їх кодування.

Практична робота №3. Формування асортименту товарів та асортиментна політика.

Практична робота №4. Споживчі властивості та формування показників якості товарів.

Практична робота №5. Вхідний контроль якості та експертиза товарів/

Практична робота №6. Удосконалення технології зберігання та скорочення втрат товарів.

Практична робота №7. Інформаційне забезпечення та маркування товарів.

Практична робота №8. Товарознавча характеристика асортименту продовольчих товарів.

Практична робота №9. Товарознавча характеристика асортименту непродовольчих товарів.

Практична робота №10. Стандартизація та сертифікація товарів.

Приклади практичних завдань:

Завдання 1:

Наведіть три приклади товарів, для яких основною характеристикою є одна з ознак: маса, довжина, площа, об'єм, густина, температура, теплоємність, теплопровідність.

Приклади навести як для продовольчих, так і непродовольчих груп товарів.

Приклад тестового завдання:

1. Група властивостей виробу (продукції), які виявляються в процесі споживання та пов'язані з можливістю задоволення виробом (продукцією) деяких суспільних чи особистих потреб відповідно до його призначення:

- а) натуральні властивості;
- б) споживні властивості;
- в) утилітарні властивості;
- г) функціональні властивості.

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності доречно заохочувати їх до виконання додаткових видів робіт в певних проєктах, і враховувати цю діяльність при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі. Так, наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоновано виконання рефератів за темами дисципліни «Товарознавство» у вигляді презентацій та захистити її на практичному занятті. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Орієнтована тематика:

- 1. Методи пізнання товарів.
- 2. Напрямки сучасного розвитку товарознавства.
- 3. Асортимент товарів. Товарна номенклатура.
- 4. Формування асортиментну політику організації.
- 5. Управління асортиментом товарів. Стан сучасного ринку України.
- 6. Основні властивості товарів.
- 7. Зарубіжний досвід управління якістю.
- 8. Ідентифікація та фальсифікація товарів.
- 9. Упаковка товарів у ринкових умовах.
- 10. Товарна інформація, її види й форми. Міжнародна символіка.
- 11. Зберігаючі фактори.
- 12. Товарознавча інформація.
- 13. Маркетингова товарна політика.
- 14. Товарознавство і маркетинг.
- 15. Права виробників та споживачів товарів.
- 16. Товарознавство і маркетинг.
- 17. Значення сертифікації товарів у міжнародній торгівлі.
- 18. Значення і структура державного класифікатора продукції та послуг
- 19. Контроль якості і кількості товарів.
- 20. Раціональне зберігання товарів.
- 21. Експертиза товарів.
- 22. Раціональне використання товарів.
- 23. Регенерація та повторне використання товарів. Утилізація відходів.
- 24. Умови і техніка зберігання товарів. Зарубіжний досвід.
- 25. Прогресивні види засоби промислової автоматизації.
- 26. Альтернативні види палива традиційним.
- 27. Прогресивне верстатне обладнання.
- 28. Значення сучасних видів зварювальних технологій.
- 29. Сучасні види товарів будівельного призначення.
- 30. Значення використання електричної енергій у виробничих процесах.

Індивідуальні види робіт не обмежуються і приймаються пропозиції щодо вдосконалення курсу (як лекційної, так і практичної складової).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 2 бали (до 24 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 7,6 балів за кожне заняття (до 76 балів).

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються до 10 балів.

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки

35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
0-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
  2. Силабус навчальної дисципліни.
  3. Google Classroom: Товарознавство
- Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 трав. 1991 р. № 1024-XII. Дата оновлення: 12 лист. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
2. Мельник Т.Ю. Товарознавство: підручник (для студентів економічних спеціальностей). Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 364 с.
3. Товарознавство та комерційна діяльність: підручник /В.Л. Дикань та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 369 с.
4. Сирохман І.В. Товарознавство продовольчих товарів: підручник. Х.: Світ книг, 2019. 713 с.
5. Радченко Л.О., Льовшина Л.Д., Головка М.П., М'ячиков О.В.Мартішко І.Ф. Товарознавство непродовольчих товарів: Навчальний посібник. Х.: Світ книг, 2019. 943 с.
6. Грищенко О.Ф. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: конспект лекцій. Суми: СумДУ, 2019. 54 с.
7. Caroline Bain. Economist Guide to Commodities: Producers, Players and Prices, Markets, Consumers and Trends. 2nd Edition. Profile Books Limited, 2021. 280 p.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)
[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ

Порушення Кодексу академічної доброчесності ДУІТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ. У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності ДУІТ.

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в он-лайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ».